

Guia per conèixer

les rieres i torrents de La Floresta

**associació
El Mussol**

per a la protecció del paisatge

Guia per conèixer les rieres i torrents de La Floresta

Una iniciativa de:

l'Associació El Mussol,
per la protecció del paisatge

Amb el suport de:

Diputació de Barcelona

Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

I la col·laboració de:

Projecte Rius –
Associació Hàbitats

Parc Natural de la
Serra de Collserola

Comissió de Medi Ambient del
Consell de barri de La Floresta

La Floresta, 21 d'octubre de 2018

Aquarel·les (portada i pàgina 5) i mapa de la contraportada fetes per Carme Farré.

La resta de mapes, fotografies i il·lustracions per Pau Fortuño (si no s'indica el contrari).

***Aquesta guia s'ha imprès en paper
100% de fonts pures FSC / 100% PEFC***

Pit-roig
Aquarel·la de Carme Farré

Introducció

La Floresta és una zona urbana d'uns 4500 habitants situada al vessant nord de la Serra de Collserola que està envoltada d'una àrea natural de muntanya baixa mediterrània ocupada, sobretot, per boscos de pi, alzina i roure i també per altres zones urbanitzades com Les Planes, Valldoreix, Vallpineda. Per aquesta àrea natural hi circulen diverses vies de comunicació importants com l'autopista dels Túnels de Vallvidrera, diverses carreteres (carretera de Vallvidrera, carretera de la Rabassada) i la via del tren dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya que uneixen els municipis del Vallès Occidental i la ciutat de Barcelona. Així doncs, en aquest espai, com en moltes altres àrees metropolitanes de grans ciutats, es genera una convivència molt estreta entre naturalesa i persones, amb tots els seus avantatges i desavantatges. I els rius, rieres i torrents que hi circulen, i tot l'ecosistema que sustenten no són una excepció, ja que solen estar fortament afectats pels diferents impactes que causen els humans.

Figura 1. Mapa general de rieres i torrents de La Floresta (línies blaves estretes), els rius on desembiquen (línies blaves gruixudes) i les conques hidrogràfiques a les que pertanyen (línies i quadres grocs).

Al mapa de la figura 1 s'hi veu com a la Floresta, l'orografia de valls i turons formen una xarxa de petits torrents i rieres que drenen l'aigua cap a dues conques hidrogràfiques ben diferenciades. Per una banda, tota la zona oest, acaba desembocant a la conca del Llobregat des de la Riera de Vallvidrera i el torrent de can Llobet, que primer desemboca a la Riera de Rubí i d'aquesta al riu Llobregat, i la zona est, que drena cap al riu Besòs, des del torrent de Bosquerons, també conegut com torrent Saladrigues, i la Riera de Can Bova, que acaben formant la Riera de Sant Cugat, que desemboca al Riu Ripoll i d'aquest al riu Besòs.

La hidrologia de les rieres i torrents de La Floresta

Quan un curs d'aigua es classifica com riera o torrent sol fer referència a que és un riu temporal, és a dir, un riu on només hi baixa aigua durant alguns períodes de l'any. I aquest és el cas de tots els torrents i rieres que hi ha a La Floresta, com es pot veure a la Figura 2.

Les rieres i els torrents tenen diferències en el seu comportament o règim hidrològic:

- els **torrents** o rieres efímeres solen dur aigua de forma episòdica només en moments de molta pluja i es tornen a assecar ràpidament quan ja no plou, per això també se'ls anomena, rius efímers. A la Floresta en tenim molts exemples, els més coneguts són el Torrent d'en Llobet i Torrent dels Bosquerons o Torrent Saladrigues.
- Les **rieres**, en canvi, solen portar aigua durant alguns mesos de l'any, normalment a la tardor, hivern i primavera, i en anys amb molta pluja, fins i tot poden tenir aigua durant l'estiu. La riera de Can Bova o la Riera de Vallvidrera són els dos exemples d'aquest tipus de riu que hi ha a La Floresta.

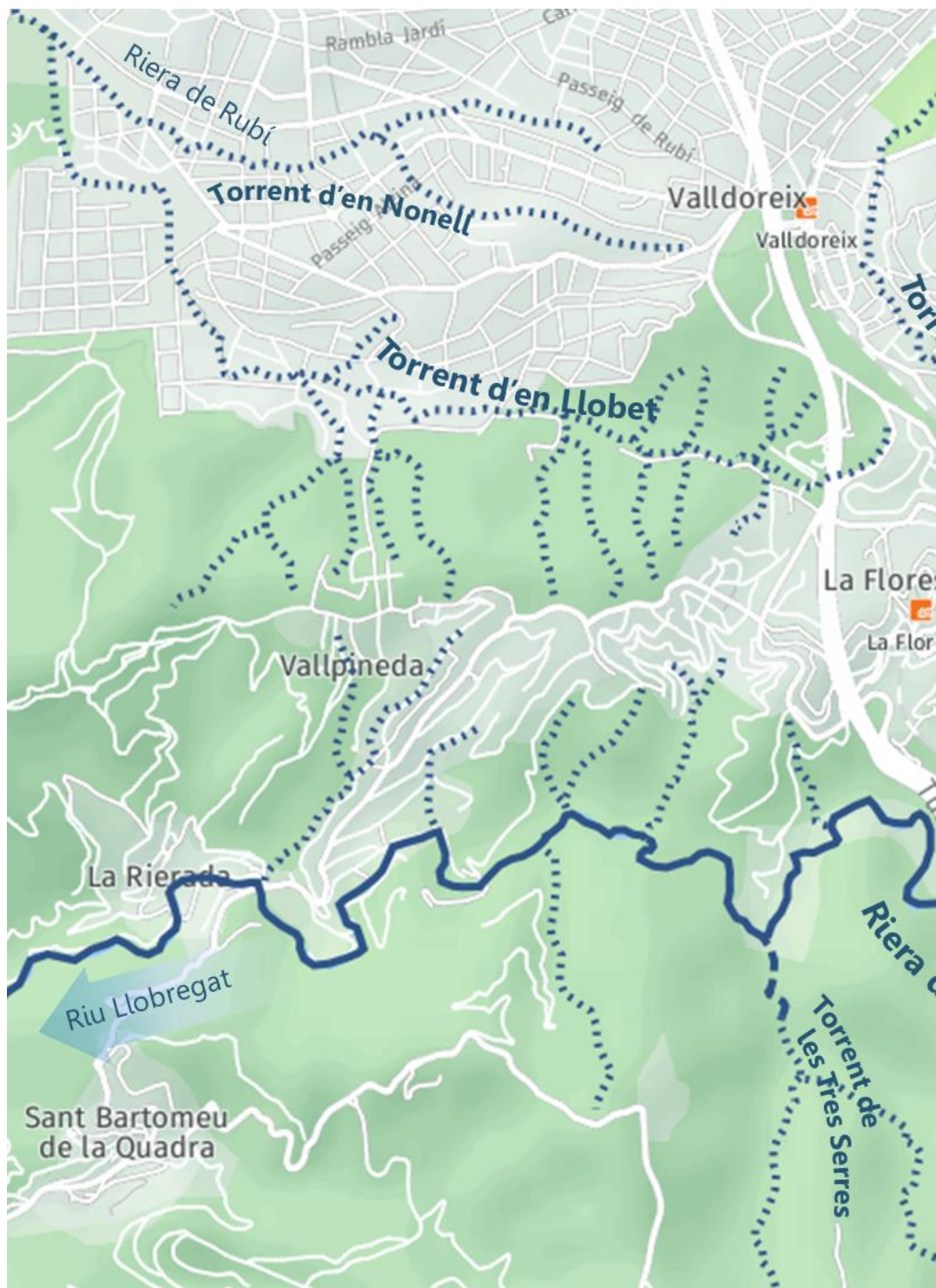

Figura 2. La hidrologia de les rieres i torrents de La Floresta

Rieres permanents

Sempre solen portar aigua

Rieres temporals

Porten aigua durant les estacions i èpoques humides

Rieres efímeres o torrents

Porten aigua només quan plou molt

Riu on desemboca

Però, perquè per la riera de Vallvidrera hi corre aigua tot l'any?

De forma natural, la riera de Vallvidrera s'assecaria durant les èpoques seques, però no és així. El que la fa comportar-se com un riu permanent és l'entrada d'aigua de l'estació depuradora d'aigües residuals (EDAR) de Vallvidrera que tracta les aigües residuals dels habitatges i serveis de les zones urbanes del Tibidabo, Vallvidrera i Les Planes¹.

Així doncs, la riera de Vallvidrera no només porta la seva aigua, la que s'ha recollit per la pluja caiguda en la seva conca de drenatge, sinó que també porta una l'aigua d'altres rius (en aquest cas, del Ter o el Llobregat), que després de fer-se servir per usos domèstics (higiene, neteja, cuina...), passa per la EDAR de Vallvidrera, on se li extreuen part dels compostos contaminants i s'aboca a la Riera de Vallvidrera, a l'altura dels restaurants i berenadors de l'estació de Les Planes.

Figura 3. Porta d'entrada a la EDAR de Vallvidrera.

Aquests canvis en la hidrologia dels rius per l'acció humana s'anomenen **alteracions hidrològiques**.

Normalment, les persones el que fem és assecar rius i rieres ja que extraïem l'aigua per fer-la servir per l'ús domèstic, regar els camps, donar de veure animals o fer-la servir per usos industrials i miners. En aquests casos, els rius que haurien de tenir un règim hidrològic permanent, poden acabar tenint un règim temporal.

El cas de la riera de Vallvidrera, és el contrari, ja que el que fem és afegir-li aigua i, per tant, la riera passa de tenir un règim hidrològic temporal a comportar-se com un riu permanent.

Pot semblar que aquest és un efecte positiu per l'ecosistema aquàtic, però no ha de ser així necessàriament. La fauna i la flora de les rieres mediterrànies ha evolucionat durant milions d'anys per adaptar-se a aquestes condicions hidrològiques canviants i quan es veuen modificades, poden causar desajustos greus que posen en perill moltes d'aquestes espècies.

Un efecte molt directe d'aquestes alteracions és l'aparició d'espècies invasores, com el cranc americà. Aquest cranc no podria viure fàcilment en una riera temporal i en canvi, quan la riera passa a portar aigua de forma permanent, es facilita la seva expansió per tota la conca.

A més, l'aigua que aboca l'EDAR de Vallvidrera, no està completament lliure de contaminació ja que hi ha molts compostos que no poden ser eliminats totalment i acaben afectant negativament la qualitat de l'aigua i l'estat de l'ecosistema fluvial. D'això en parlarem en els següents apartats.

Els impactes humans

Són poques les rieres i torrents de La Floresta que no pateixen algun tipus d'impacte causat pels humans, tal i com mostra el mapa de la Figura 7 (pàgina 15 i 16). Hem identificat i classificat aquests impactes en les següents categories:

- **Clavegueres:** quan pel llit de la riera o torrent hi circula una línia de sanejament, o dit de forma més col·loquial, de clavegueres.

Figura 4.
Un dels impactes més greus que pateixen algunes rieres de La Floresta són les fuites d'aigua residual des de la xarxa de clavegueram com passa a la riera de Can Bova.

Les valls que formen les rieres són la via natural d'evacuació de l'aigua de tota una conca de drenatge i en zones urbanes. Aquesta inclinació natural del terreny sol aprofitar-se per instal·lar-hi les canonades on s'aboquen les aigües residuals de totes les cases properes. Si aquestes instal·lacions fossin del tot estanques i tinguessin un manteniment adequat, no causarien un gran impacte, però no sempre és així i en alguna de les rieres de la Floresta s'hi ha detectat fuites d'aigües residuals no depurades que acaben circulant per la riera amb conseqüències nefastes: contaminació d'aqüífers, males olors, llocs de cria de mosquit tigre, efectes negatius sobre la fauna i flora autòctona i,

fins i tot, poden ser causa de problemes de salut de persones i animals domèstics. Els torrents afectats per aquest impacte són el dels Bosquerons o Saladrigues, el d'en Llobet i la part mitja i baixa de la riera de Can Bova (Figura 5).

- **Aigua tractada:** quan en una riera s'hi aboca l'aigua d'una estació depuradora d'aigües residuals (EDAR).
Les depuradores eliminen una part dels compostos contaminants de l'aigua residual generada en llars, restaurants o bars abans de ser abocada al medi natural. Les EDAR, sobretot, extreuen part dels nitrats i fosfats, que solen ser els causants dels efectes més negatius sobre els rius i rieres, però no són tant eficients eliminant altres compostos que també afecten negativament els ecosistemes aquàtics, com per exemple, les sals, els metalls pesats, els medicaments i molts altres compostos químics que porten els productes domèstics de cuina i neteja i que aboquem a l'aigüera, la dutxa o el vàter. A la riera de Vallvidrera, aigua avall de la EDAR de Les Planes, s'hi aboca aquesta aigua tractada i, com ja s'ha comentat abans, aquest impacte no només acaba afectant la qualitat de l'aigua sinó que també altera tota la seva dinàmica hidrològica natural.
- **Zona urbana:** quan el torrent o la riera circulen per una zona urbana o tenen bona part de la seva conca urbanitzada.
En aquesta categoria s'hi inclourien els diversos impactes que causa que un riu o riera circuli per una zona urbana, com per exemple, la pèrdua del bosc de ribera per la reducció del canal natural o la canalització total del llit del riu, la major presència d'abocaments de deixalles i runams d'obra, la major probabilitat de presència d'espècies vegetals exòtiques (figura 6) provinents de jardins i que poden acabar sent invasives (ailant, bambú, xuclamel japonès, canya de sant Joan, vinya borda, raïm de moro, etc.). En aquests casos, els impactes també poden venir a causa de fuites d'aigües residuals tant dels habitatges connectats a la xarxa de clavegueram com aquells que tenen pous morts. I també cal tenir en compte que aquestes zones urbanes poden tenir un alt percentatge de sol no permeable

(asfaltat o cimentat) que en episodis de pluges fortes poden causar crescudes més fortes i destructives que les que es donarien en condicions naturals.

Figura 5.
Ribera
coberta de
ràim de moro
(*Phytolacca
americana*) a
la riera de
Can Bova al
seu pas pel
carrer
Cedrela.

Per altra banda, un altre impacte menys conegut és l'escolament d'aigua de l'autopista. En una via amb tant de trànsit i on tots els vehicles han de fer servir els frens per reduir la velocitat quan s'apropen a la zona del peatge, es van acumulant compostos molt contaminants sobre la superfície asfaltada, entre ells, alguns metalls pesants. Quan plou, tots aquests contaminants es netegen de l'asfalt i van a parar directament al medi ambient, és a dir, als torrents i rieres del voltant. Els efectes sobre el medi aquàtic no s'han estudiat en detall en el cas de La Floresta però no hi ha dubte que aquesta és una de les fonts d'entrada de metalls pesants com el Plom, el Manganès, el Níquel, el Crom o el Zinc al medi ambient que envolta totes les carreteres o autopistes del món².

- **Sense grans impactes:** quan els impactes anteriors no es presenten o són molt poc importants. Són les rieres i torrents amb un millor estat de conservació de La Floresta i amb els que cal ser especialment curosos per evitar la seva degradació.

Figura 6. Tram del torrent de les Tres Serres on no s'hi detecten impactes importants.

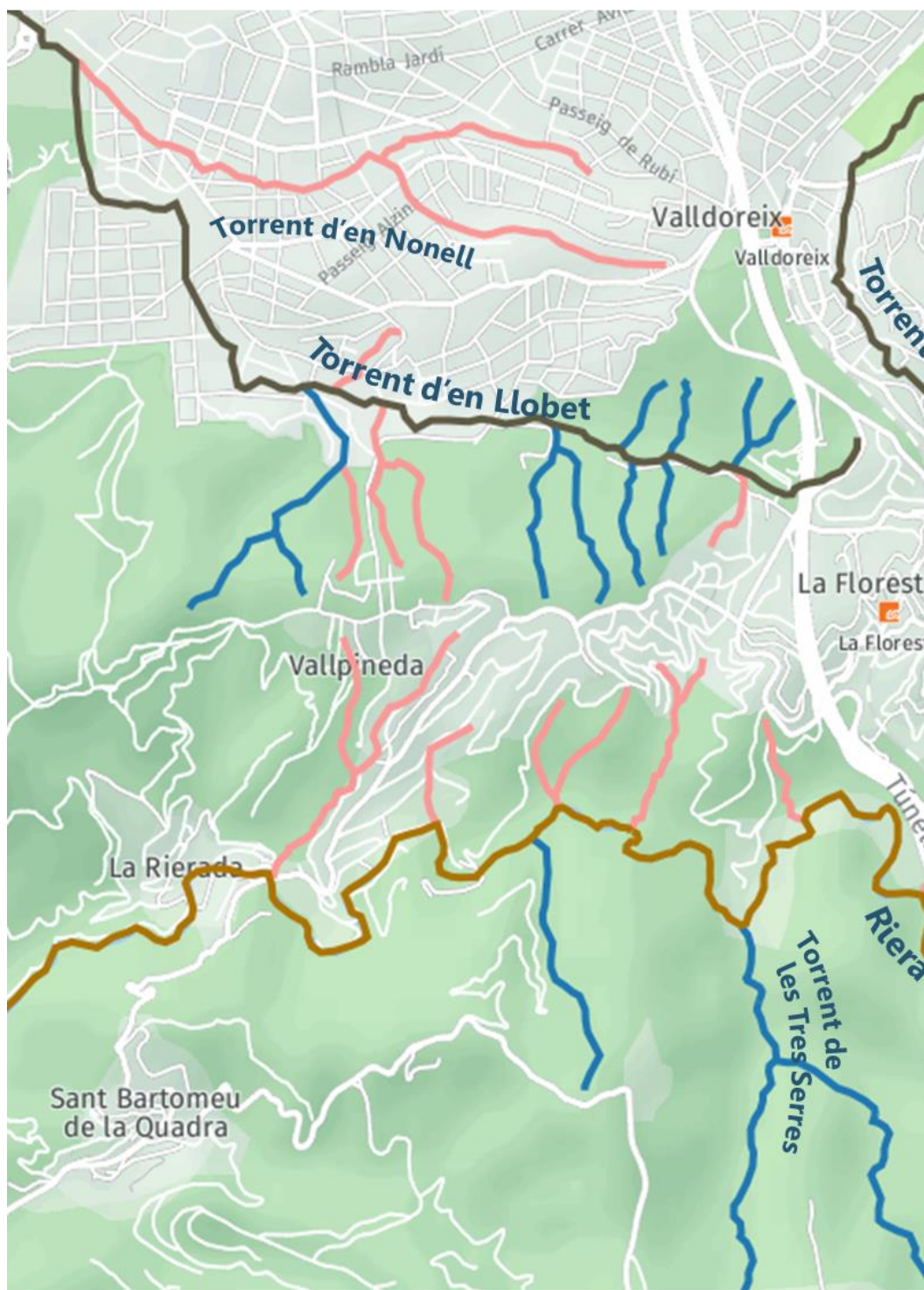

Figura 7. Els impactes més importants

Clavegueres

Hi ha línies de clavegueram que segueixen el curs de la riera amb possibles fuites d'aigua residual.

Aigua tractada

L'aigua que porta la riera prové, en part, d'una depuradora.

Zona urbana

Les àrees urbanitzades ocupen tota o part de conca de la riera.

Sense grans impactes

Rieres gens o poc afectades per l'acció humana.

La biodiversitat

Els ecosistemes aquàtics que creen les rieres i torrents de La Floresta són molt rics en flora i fauna, i contribueixen en gran mesura al total de biodiversitat que es pot trobar al Parc Natural de Collserola. S'ha de pensar que aquests ecosistemes aquàtics són molt minoritaris en relació als ambients i ecosistemes terrestres (bosc, matollars, prats...) de la resta de medi natural que envolta la Floresta i per tant, quan es contamina o es degrada un tram de riu o riera, hi ha el perill de destruir un dels pocs hàbitats en diversos kilòmetres a la rodona on poden viure aquestes espècies de plantes i animals.

La **vegetació** de ribera que es pot trobar associada a les rieres i torrents és molt diferent de la resta d'altres ambients i moltes espècies d'arbres, arbustos, mates i herbes creixen quasi exclusivament en condicions d'alta disponibilitat d'aigua. Solen ser espècies vegetals caducifòlies o anuals i les més típiques que es troben a la Floresta són:

- **Arbres:** pollancre (figura 8), om, àlber i vern.
- **Arbustos i mates:** saüc, avellaner, càrex, boga, canyís, jonc boval, falgueres, cua de cavall (figura 8) i lliroc.
- **Herbes:** Api bord, ranuncles i llentia d'aigua.
- **Altres:** moltes espècies de molses, hepàtiques i altres vegetals no vasculars que també requereixen les condicions d'elevada humitat que proporcionen les rieres i les fonts.

També cal tenir en consideració que moltes espècies vegetals que hi ha en les rieres i torrents de La Floresta són exòtiques, com el plàtan i algunes, a més, tenen un caràcter invasiu, com la canya, l'ailant, el raïm de moro o la robínia (acàcia borda). Quan s'executen projectes de restauració fluvial, com el que va dur-se a

terme a la riera de Vallvidrera³, es retiren aquestes espècies invasives i es substitueixen per espècies vegetals autòctones.

La **fauna** que depèn d'aquests ecosistemes és molt abundant i diversa i és que molts dels invertebrats, ocells, mamífers i rèptils d'ambients no aquàtics també necessiten poder accedir a rius, rieres i torrents per recollir o veure aigua. Per altra banda, hi ha també molts animals que viuen exclusivament a l'aigua o prop d'ella. Aquests solen ser els més vulnerables i els que poden extingir-se quan no hi ha prou aigua en unes bones condicions.

Figura 8.

Imatges d'algunes plantes i animals que viuen associats a les rieres i torrents de La Floresta. De dreta a esquerra i de dalt a baix i autor entre parèntesi: Pollancre (László Szalai), Cua de Cavall (Rror), Salamandra (Victor M. Vicente Selvas), Barb cua-roig (David Perez) i Mallerenga blava (Maximilian Dorsch). Imatges amb llicència CC BY 3.0. Font: Wikimedia Commons.

Els tractarem a continuació per grans grups:

Els **invertebrats aquàtics** són una part molt important de qualsevol ecosistema fluvial, tant per les funcions que duen a terme com per la varietat d'espècies que existeixen. Són els cargols, cucs, sangoneres, crustacis o insectes que viuen, almenys, una part del seu cicle vital, dintre de l'aigua. A més, són utilitzats com a indicadors biològics de la qualitat de l'aigua i l'estat de l'ecosistema i és per això que se'n parlarà més àmpliament en el següent apartat.

Els **peixos** normalment no poden viure en rius i torrents temporals i per tant, a La Floresta només se'n troben a la Riera de Vallvidrera on es pot veure petites poblacions de barba-cua-roig (figura 8) en certes basses d'aigua una mica profundes.

Els **amfibis**. Als tolls de rius i rieres hi solem veure fàcilment capgrossos de granotes, tòtils i gripaus i els adults també es poden veure sovint quan hi ha silenci i tranquil·litat. I, amb una mica de sort també es poden veure salamandres (figura 8), amb els seu color negre amb taques grogues passejant per zones de ribera.

Els **ocells** que s'escolten i es veuen a les rieres i torrents de la Floresta són els típics del bosc mediterrani que també freqüenten aquests ambients més humits buscant menjar i aigua. Els més comuns són la cadenera, la mallarenga blava (figura 8) i la carbonera, la merla d'aigua, el picot garser petit, el pit-roig, el tallarol de casquet i el raspinnell. També s'hi pot trobar el rossinyol del Japó, una espècie exòtica que ja fa anys que habita a les rodalies de Barcelona.

Els **mamífers** aquàtics que acostumen a alimentar-se de peixos, com la llúdria, no poden viure en rieres i torrents petits i per tant, no s'han observat mai a la Floresta. Aquests ambients humits són molt importants però per al manteniment d'altres mamífers de Collserola, com les genetes, fagines, guineus, teixons, eriçons,

rosegadors i musaranyes. I com no, quan es passeja prop de llocs humits, molt freqüentment, s'hi poden veure àrees fangoses remenades on els senglars s'hi fan banys de fang o hi furguen buscant menjar.

La qualitat de l'aigua i l'estat ecològic

L'associació El Mussol fa una inspecció de la riera de Vallvidrera a Can Bosquets des de 2005. Aquesta inspecció, sempre oferta com una activitat oberta a tothom, es realitza periòdicament a la primavera i la tardor seguint el protocol i utilitzant els materials del 'Projecte Rius – Associació Hàbitats' ⁴. Amb aquest mètode, es pot arribar a determinar l'estat ecològic que presenta un tram de riu o riera i l'ecosistema que l'envolta, avalua diverses característiques del riu, la seva aigua, la vegetació i els invertebrats que hi viuen i que són utilitzats com a bioindicadors.

En aquests anys, l'estat ecològic de la riera de Vallvidrera ha resultat ser majoritàriament mediocre (hi ha cinc categories de qualitat: molt bo, bo, mediocre, dolent i pèssim) i en alguns casos ha arribat a ser bona, sobretot a les inspeccions fetes a la primavera. I és que la fauna invertebrada que hi viu no sol ser molt diversa, i mai ha arribat a tenir els invertebrats més bons indicadors, és a dir, els més sensibles a la contaminació.

Normalment s'hi troben gambetes alguns cargols (ancíl·lids i hidròbids), larves de mosques i mosquits, alguna efímera (bètids), sabaters i algunes larves de libèl·lula i espiadimonis. En canvi, hi manquen molts invertebrats que se sap que viuen en petites rieres i torrents propers, com serien els escarabats (ditíscids), els escorpins d'aigua, les perles (plecòpters), les cuques de caps i frigànies (tricòpters) i altres famílies d'efímeres més sensibles a la contaminació.

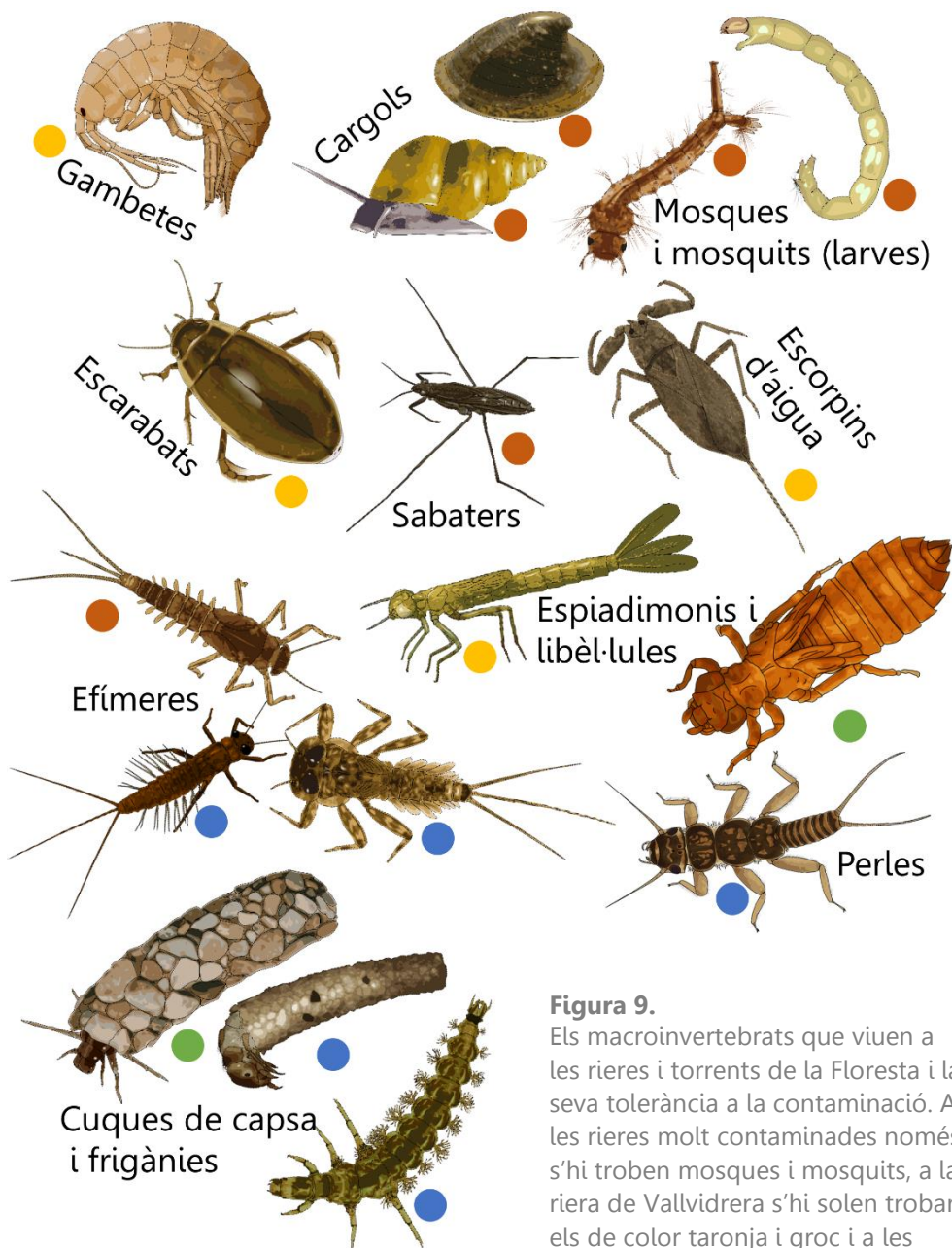

Figura 9.

Els macroinvertebrats que viuen a les rieres i torrents de la Floresta i la seva tolerància a la contaminació. A les rieres molt contaminades només s'hi troben mosques i mosquits, a la riera de Vallvidrera s'hi solen trobar els de color taronja i groc i a les rieres sense impactes, s'hi poden trobar tots.

En canvi, l'aigua que circula per la riera de Vallvidrera sembla molt neta ja que sol ser transparent, sense olors, amb pocs nitrats i fosfats i molt oxigen i s'hauria d'esperar que l'estat de la riera fos millor, sobretot després de les millores a les instal·lacions de la EDAR de Vallvidrera, fetes el 2008¹, i l'excussió del projecte de restauració fluvial³ que va enllestir-se el 2011.

Les causes de que la riera de Vallvidrera no arribi al seu òptim de qualitat, que sí que tenen altres rieres properes, són els impactes dels que s'ha parlat anteriorment. Ja es comentava que l'aigua que corre per la riera de Vallvidrera prové en alta proporció, de l'EDAR de Vallvidrera i, tot i els esforços en millorar el tractament que es fa a l'aigua residual, mai arriba a abocar una aigua totalment lliure de contaminació, sobretot pel que fa a les sals i altres compostos contaminants emergents (medicaments, drogues, desinfectants, tensioactius, antioxidants...) que s'aboquen a les clavegueres des de les nostres llars.

També és important un altre impacte directe que rep l'ecosistema aquàtic d'aquesta riera: les males pràctiques en l'ús recreatiu que en fem. Una de les més greus és el continuat pas de ciclistes (figura 10), excursionistes i els gossos pel llit del riu. Es considera que l'espai de la riera de Vallvidrera està hiperfreqüentat, és a dir, que ha de suportar diàriament la circulació de centenars de visitants, que en molts casos, no són prou respectuosos amb el medi ambient i causen un efecte negatiu sobre el seu estat. Així, l'aigua de la riera, la fauna i la flora són alterats contínuament i no tenen suficientment temps per recuperar-se. És normal veure trams de la riera sense gens de vegetació aquàtica i amb l'aigua tèrbola (causada sobretot pel pas de bicicletes i gossos deslligats) i tot indica que aquestes males pràctiques estan impeding la recuperació de la qualitat de l'aigua i de l'estat de l'ecosistema fluvial.

Figura 10.
Imatges de la
hiperfreqüentació a la riera
de Vallvidrera

Ciclista circulant pel llit i
les ribes de la riera.

L'aigua permanentment
tèrbola afecta directament
l'establiment de plantes i
animals aquàtics.

Riberes sense gens de
vegetació a causa del pas
de senders per on passen
diàriament centenars de
bicicletes i excursionistes.

La situació de la riera de Vallvidrera, propera a zones molt poblades i per la possibilitat d'arribar-hi en transport públic, fa que sigui una de les més utilitzades per grups de voluntaris de Projecte Rius per fer-hi inspeccions o activitats d'educació ambiental i des de la seva pàgina web (Figura 11) es poden consultar les dades recollides, veure l'evolució en el temps o comparar el seu estat des del seu naixement fins el municipi de Molins de Rei.

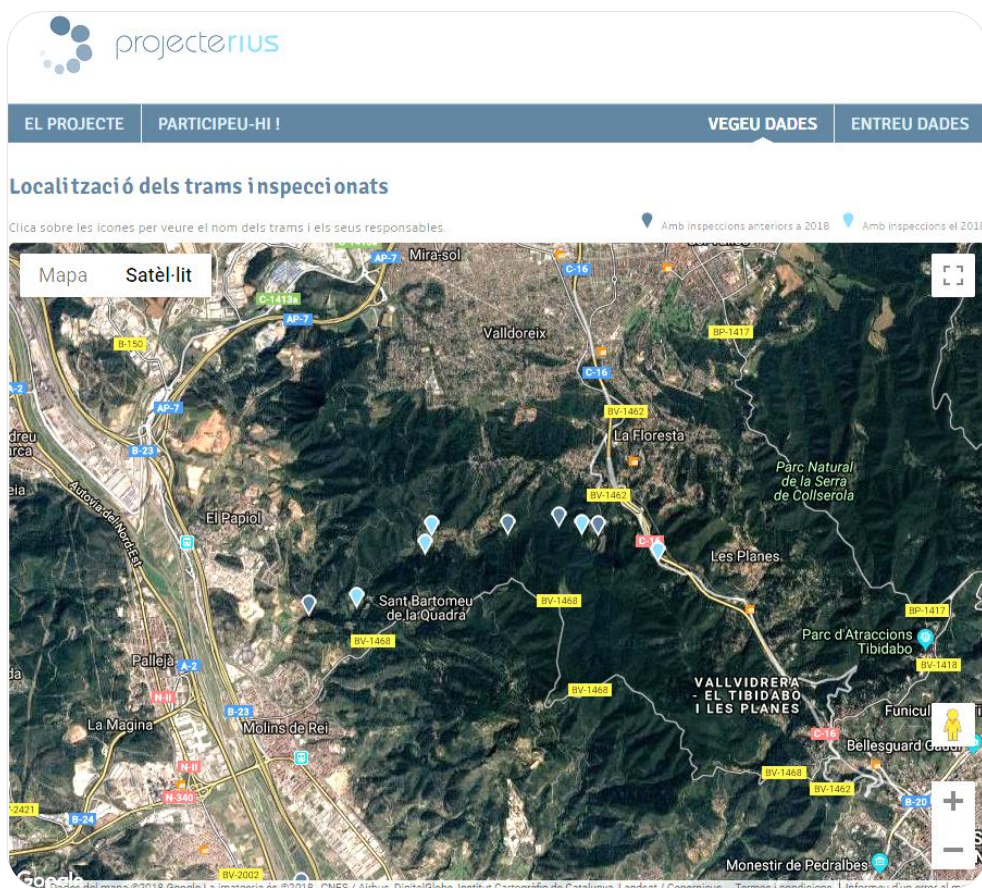

Figura 11.

Captura de la pàgina web de Projecte Rius (www.projecterius.cat/mapa/) on s'observen tots els trams d'estudi de la Riera de Vallvidrera i des d'on es poden consultar tots els estudis fets per l'Associació El Mussol i altres entitats voluntàries.

Les altres rieres i torrents de la Floresta no són estudiats amb tanta freqüència, tot i que també es poden trobar dades d'estudis similars. Els més interessants són els realitzats en trams de riera poc impactats (Torrent de les Tres Serres⁵, Riera de Can Bova⁶). Així, a la Floresta, encara queden petits trams que es poden considerar de referència, és a dir, com a rieres amb les condicions naturals òptimes on s'hi conserva i desenvolupa tota la fauna i flora potencial de la zona i que en un futur podria tornar a colonitzar i viure en altres rieres i torrents, si els impactes als que són sotmesos en l'actualitat es veuen mitigats.

Què podem fer per millorar o conservar l'estat ecològic de les rieres de La Floresta?

Els ecosistemes aquàtics tenen una capacitat molt alta de recuperació quan s'eliminen les causes que afecten el seu estat de salut. Així doncs, si a la riera de Vallvidrera hi entrés, des d'avui, una aigua molt ben depurada i sense gens de contaminació des de la EDAR de Vallvidrera, en pocs anys o, fins i tot, mesos, molts d'aquests insectes molt sensibles a la contaminació que viuen en petits torrents propers, començarien a colonitzar també tot el curs d'aigua de la riera. Llavors, només fent un estudi senzill amb els mètodes del Projecte Rius, es podria determinar clarament una millora de la qualitat de l'aigua i de l'estat ecològic general.

Això sí, que una EDAR depuri l'aigua tant bé és quasi impossible o, si més no, perquè fos així, faria falta una inversió econòmica molt gran que el sector públic o el privat no poden assumir. Per tot això, que la riera de Vallvidrera vagi millorant el seu estat ecològic depèn de tots nosaltres. Per exemple, si l'aigua residual de les nostres llars no tingués tants compostos contaminants, menys sabons no biodegradables, menys olis o menys sals, les

EDAR funcionarien més eficientment i l'aigua depurada tindria una millor qualitat. Si a més, es reduís l'ús recreatiu no permès, com circular amb bicicleta per la llera o les riberes o dur els gossos deslligats quan s'hi passeja, l'aigua no estaria tan tèrbola i hi podrien créixer més plantes i algues, cosa que encara faria disminuir més els elements contaminants, ja que la vegetació té la capacitat d'absorbir moltes de les molècules orgàniques contaminants de l'aigua. També caldria valorar els efectes negatius que poden tenir de les vies de comunicació que circulen paral·leles a la riera (Figura 12) i mitigar-los, si es demostra que impacten directament la qualitat de l'aigua i l'estat de l'ecosistema.

Figura 12.

Pel fons del la vall de Vallvidrera hi passa la via del tren, l'autopista i la carretera. A sota de totes aquestes infraestructures també s'hi desenvolupa tot l'ecosistema fluvial de la riera.

A les rieres on els impactes són causats per les línies de clavegueram, la millora del seu estat depèn del manteniment general i de les renovacions de la xarxa que ha de promoure

l'Ajuntament de Sant Cugat. Una xarxa de clavegueres amb fuites no és tolerable en cap situació ja que és la causa que aigua residual sense depurar circuli per la superfície i això no només té un efecte negatiu sobre els ecosistemes, sinó que, com s'ha comentat, pot portar problemes de salut per a persones i animals. Així doncs, als torrents i rieres afectats per aquest tipus d'impacte, s'hi ha d'invertir i actuar amb urgència i eficàcia. I quan un ajuntament no veu que aquestes inversions siguin prioritàries, és el veïnat qui les ha de demanar. Això va ocórrer el 2016, quan després d'anys de queixes i demandes de solucions per part de veïnes i veïns, finalment es va aconseguir que l'Ajuntament es comencés a plantejar la renovació tot el clavegueram en males condicions que hi ha al torrent dels Bosquerons o de Saladrigues. Tot i que a meitats de 2018 les obres encara no han començat, ja s'ha redactat el projecte, que no només inclou aquesta renovació de canonades, sinó que també renaturalitzarà tot el tram afectat⁷. Així doncs, esperem que en pocs anys, el torrent de Bosquerons i Saladrigues sigui un bon exemple en la millora de l'estat ecològic de rieres efímeres.

Als torrents i rieres que circulen per zona urbana, són on les veïnes i veïns podem generar una millora directa gràcies a les nostres accions. I tot el que cal fer és fer servir el sentit comú i ser respectuosos amb l'entorn, tant des de dintre de les nostres llars i jardins, com des del carrer. Per exemple, podem evitar que les plantes exòtiques arribin a viure al medi natural si no les plantem als jardins o terrenys no urbanitzats. I és que hi ha moltes plantes ornamentals autòctones que podem tenir als nostres jardins i, a més, sovint tenen menys malalties, són més fàcils de cuidar i consumeixen menys aigua que les exòtiques.

No cal parlar de què no hem d'abocar deixalles, brossa, mobles, electrodomèstics o runams d'obra fora dels llocs de recollida ja que la gran majoria de vegades acaben al fons d'una vall on hi ha un torrent o riera al que estem afectant negativament.

I com no, cal que tots i totes revisem que no tinguem fuites d'aigua a les canonades de l'aigua residual o als pous morts dels nostres habitatges i denunciar si n'observem alguna fora de casa nostra.

Finalment caldria parlar de com conservem els torrents i rieres en bon estat que tenim a la Floresta. I la conservació molts cops és ben simple, i rau en no causar impactes, és a dir, no fer cap activitat que pugui tenir un efecte negatiu sobre la qualitat de l'aigua, la flora, la fauna aquàtica o el bosc de ribera.

Figura 13. La prohibició de circular amb bicicleta per les zones més sensibles del Parc Natural de Collserola, entre elles, el llit i les riberes de torrents i rieres, està clarament senyalitzada.

Així, tot i que és bo conèixer els torrents i rieres en bon estat, que és agradable passejar-hi, observar-hi les plantes i els animals que hi viuen, hem de ser molt curosos. A l'hora de fer-ho cal evitar degradar l'ambient quan realitzem activitats de lleure, educatives o de recerca en els pocs trams que queden ben conservats a la xarxa de rieres i torrents de la Floresta. I és que aquests petits trams en bon estat són molt importants i imprescindibles com a font de fauna i flora autòctona. Aquests animals i plantes que ara es troben vivint en pocs llocs, en un futur, si aconseguim millorar la resta de rieres i torrents, podran tornar a escampar-se per tot arreu i millorar l'estat dels ecosistemes de La Floresta i, per extensió, de tot el Parc Natural de Collserola i rodalies. És a dir, un ecosistema aquàtic que té tota la seva biodiversitat potencial de fauna i flora, acaba per generar també un increment en la biodiversitat general d'un entorn ja que es construeixen ecosistemes més complexes, amb més interaccions tròfiques entre productors primaris (vegetals), preses (herbívoros) i depredadors (carnívors, insectívors...) i això també sol representar un entorn més resistent a l'entrada d'espècies invasives, amb menys plagues. I perquè no, això acaba representant menys costos de gestió i, per tant, beneficis directes pels habitants que vivim al costat d'aquests ecosistemes, com aquí, a La Floresta.

Referències

1. Àrea Metropolitana de Barcelona. Pàgina web:
<http://www.amb.cat/web/medi-ambient/aigua/instalacions-i-equipaments/detall/-/equipament/edar-de-vallvidrera/51545/11818>
(consultada el dia 7 d'agost de 2018).
2. Hyun-Min Hwang, Matthew J. Fiala, Dongjoo Park, Terry Wade. (2016). Review of pollutants in urban road dust and stormwater runoff: part 1. Heavy metals released from vehicles. International Journal of Urban Sciences, 30(3): 334-360. doi: 10.1080/12265934.2016.1193041. Review.
3. Consorci Parc de Collserola. 2008. RESTAURACIÓ DE L'ESPAI FLUVIAL DE LA RIERA DE VALLVIDRERA. PDF online:
http://www.parccollserola.net/rieravallvidrera/images/PROJECTE_EXEC_UTIU.pdf
4. Associació Hàbitats – Projecte Rius. Pàgina web:
<http://www.projecterius.cat/> (consultada el dia 10 de setembre de 2018)
5. Maria Rieradevall, Pau Fortuño, Núria Cid. (2011). Execució del Pla de Seguiment Ambiental del projecte 'Restauració de l'espai fluvial de la riera de Vallvidrera'. Fase 2011: Valoració de les actuacions de rehabilitació i de l'estat ecològic de la riera. 70 pag. Informe tècnic.
6. Pau Fortuño, Núria Bonada, Narcís Prat, Raúl Acosta, Miguel Cañedo-Argüelles, Daniel Castro, Núria Cid, Cesc Múrria, David Pineda, Kele Rocha, Maria Sória, Pol Tarrats, Iraima Verkaik. (2018). Efectes del Canvi Ambiental en les comunitats d'organismes dels Rius MEDiterranis (CARIMED). Informe 2017. Diputació de Barcelona. Àrea d'Espais Naturals (Estudis de la Qualitat Ecològica dels Rius; 27). 80 pp. Informe tècnic en format de pàgina web:
<http://www.ub.edu/barcelonarius/web/index.php/informe-2017>.
7. Notícia al Tot Sant Cugat (19 d'octubre de 2016): "L'Ajuntament arranjà la riera Saladrigues i el torrent de Buscarons aquest mandat". Pàgina web: http://www.totsantcugat.cat/actualitat/societat/l-ajuntament-arranjara-la-riera-saladrigues-i-el-torrent-de-buscarons_164044102.html (consultada el dia 12 d'octubre de 2018).

